OGLAŠAJTE V NAJBOLJŠEM SLOVENSKEM ČASOPISU
★
Izvršujemo vsakovrstne tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN THE BEST SLOVENE NEWSPAPER
★
Commercial Printing of All Kinds

VOL. XXXIV.—LETO XXXIV. | CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONEDELJEK), JUNE 11, 1951 | ŠTEVILKA (NUMBER) 113

NOVI GROBOVI

KATARINA BLATNIK

Po dolgi in mučni bolezni je preminila Katarina Blatnik, rojena Kvas, star 58 let. Stanovala je na 18604 Kildeer Ave. Doma je bila iz vasi Brdo, fara Raholc, kjer zapušča očeta in več sorodnikov. V Ameriki se je nahajala 28 let in je bila članica društva Carnilo Hive št. 493 TM in podr. št. 14 SŽZ.

Tukaj zapušča soproga Dominika, doma iz vasi Pod hosta, fara Toplice, dva sinova, Harry in Edward, hčer Katarine, dva vnuka in več sorodnikov. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 8.15 uri iz pogrebnega zavoda Joseph Žele in sinovi, 458 E. 152 St., v cerkev Our Lady of Perpetual Help na Neff Rd. ob 9. uri in nato na pokopališče Calvary.

*

FANNY DONIAK

Včeraj zjutraj je preminila Fanny Doniak, stanujoča na 1368 E. 36 St. V Calumetu, Mich. zapušča brata, ki bo dospel na pogreb, za katerega skrbi pogrebni zavod Joseph Žele in sinovi, 6502 St. Clair Ave. Podrobnosti bomo poročali prihodnjič.

*

IGNAC KOCJAŠ

Snoči so našli mrtvega na njegovemu stanovanju na 823 E. 316 St. Ignac Kocjaš. Star je bil 65 let. Bil je član društva Mir št. 142 SNPJ. Pogreb oskrbuje pogrebni zavod Joseph Žele in sinovi, 458 E. 152 St. Podrobnosti bomo poročali prihodnjič.

*

MARY PESKAR

Po dolgi bolezni je preminila Mary Peskar, rojena Stastny, stara 77 let, stanujoča na 11022 Plymouth Ave., Garfield Hghts. Bila je članica društva sv. Ane št. 150 KSKJ. S svojim pokojnim soprogom Antonom je svojedasno vodila gostilno v newburški naselbini, kjer je bila družina dobro poznana ter aktivna pri društvih in Slov. nar. domu.

Tukaj zapušča žalujoče hčere Mrs. Sophie Perko, Mrs. Rose Ulatowski in Mrs. Blanche Chesnik, sina Louis, vnuke, pravnuke in brata Thomas ter Stanley. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 8.30 uri iz pogrebnega zavoda Louis Ferfolia v cerkev sv. Lovrenca ob 9. uri in nato na pokopališče Calvary.

*

JOHN SHIMITS

Po nekaj mesečnem bolehanju je preminil na svojemu domu John Shimits, star 75 let. Stanoval je na 21206 Kenyon Dr., Maple Heights, O. Doma je bil iz Zumberaka, selo Petricko, odkoder je prišel v Ameriko pred 35 leti. Bil je član društva sv. Nikola št. 22 HBZ.

Tukaj zapušča žalujočo soprogo Kata, sedem otrok: Mrs. Mary Medic, Mrs. Catherine Adamec, Mrs. Anna Adamec, John, Mrs. Helen Matko, Mrs. Faye Adamec in Frank, vnuke, pravnuke in sestro Mrs. Tonka Draganič. Pogreb se vrši v torek zjutraj ob 9.15 uri iz pogrebnega zavoda Louis Ferfolia v cerkev sv. Pavla na E. 40 St., ob 10. uri in nato na pokopališče Calvary.

TRUMAN ODREDIL PREISKAVO ČIANGKAJŠKOVE PROPAGANDE

WASHINGTON, 10. junija—Predsednik Truman je odredil, da se preiščejo slučaji posredovanja, ko je šlo za ameriško posojilo in pomoč generalu Čiangkajšeku, pa se je uporabilo denar na nepošten način, da bi se vplivalo na ameriško javno mnenje, kakor je potrdil državni tajnik Dean Acheson pred senatnim odborom za zunanje zadeve.

Gre za obširno preiskavo, ki so jo sprožili senatorji brez ozira za katero državo gre, ki je dobila pomoč od Amerike in so imeli vmes prste razni posredovalci.

Veliko preiskavo bo vodil oddelek za pravosodje v zvezi z ameriškimi tajnimi obveščevalnimi uradi. Napoveduje se, da bo marsikdo razgaljen kot izdajalec ameriških varnostnih interesov.

Predvsem gre za posredovanja v prid ameriške pomoči kitajskim nacionalistom. Gre za denar, kakor tudi njegovo uporabo, ki ga je dala Amerika Kitajski. Gre pa tudi za blago, ki se je pošiljalo v zadnjih letih na pomoč Čiang Kajšeku, o katerem se trdi, da je v zvezi s čudnimi in skrivnostnimi zlorabami.

Zaslišavanje Achesona končano

WASHINGTON, 10. junija — Državni tajnik Dean Acheson je končal svoje pričevanje in zaslišanje pred senatnim odborom za zunanje zadeve. Zaslišavanje je trajalo polnih osem dni.

Državni tajnik je ob koncu zavrnil obtožbo republikancev, da izvaja državnotajništvo diktatorsko oblast nad ameriško vojaško strategijo. Priznal je, da je bilo nasprotno gotovim vojaškim manevrom generala MacArthurja na Daljnem vzhodu, to pa v interesu ameriške varnosti, kakor tudi v cilju, da se ne zaplete Sovjetska zveza v direktne boje.

Z zaslišavanjem Achesona se je zapisnik pomnožil na 1,500,000 besed, od katerih odpade na Achesona 424,750, ali skoraj tretjina celotnega zapisnika.

Prihodnji na zaslišanju je general Wedemeyer.

Junaka pa taka . . .

Gre za 21-letnega Roy Millarja in 19-letnega Harolda Whita, oba iz kraja Spencer, W. Va. Bila sta na obisku v Barbertonu, Ohio, kjer sta posetila svoje sorodnike. Sicer sta pa pri vojakih na štirimesečnem vežbanju.

Priliko v Barbertonu sta izrabila v to, da sta šla ven na polje in si s strelom odstrelila kazalec in sredinec desne roke, da bi se onesposobila za streljanje z vojaško puško. Zaključek: Oba v ječi čakata na vojno sodišče.

Kje sta pobegla britska diplomata?

LONDON, 10. junija—Afera dveh neznanokam izginulih britanskih diplomatov Burgessa in MacLeana je še vedno zavita v največjo skrivnost in negotovost. Kakor smo poročali, gre za načelnika oddelka v zunanjem ministrstvu za zveze med Veliko Britanijo in Ameriko ter Veliko Britanijo in Daljnim vzhodom.

"Če bi se izkazalo, da sta oba diplomata odšla v Sovjetsko zvezo, bi ta korak pomenil precej nevarnosti za zaveznike v mednarodni politiki, ker sta oba begunca v posesti najintimnejših diplomatskih vesti in poročil londonskega zunanjega ministrstva," je dejal ameriški tajnik Dean Acheson.

Vsa policija nekomunistične Evrope je na nogah. Policijska poročila si v celoti nasprotujejo. Ko so preiskali Francijo in trkali po vseh hotelih in privatnih stanovanjh, beguncev niso našli.

Mar sta bila diplomata ugrabljena?

Ko so prenesli težišče policijskih preiskav v Italijo, se negotovost glede bivanja obeh diplomatov ni zmanjšala. Rimski list "Il Tempo" je trdil da je bil Burgess v nekem hotelu v Firenzi, odkoder da je odpotoval nazaj v Francijo, dočim je romunski komunistični radio razširil vest, da sta oba britanska diplomatska begunca prišla z letalom v Prago.

Najmanj 1,500 policajev in detektivov po Evropi raziskuje afero. Gre za preiskave po hotelih, nočnih lokalih, železnicah, avtobusih, zračnih prevoznih sredstvih, obmejnih postajah, na suhem in na morju, toda vse do sedaj brez uspeha.

Mnoge glave se pečajo celo z mislijo, da sta bila oba diplomata na skrivnosten način ugrabljena, ko sta bila v Franciji na dopustu. Afera nima primere v zgodovini britanskega zunanjega ministrstva. Žena MacLeana je Amerikanka iz New Yorka in pričakuje porod tretjega otroka.

Na obisku

V soboto je posetil naše uredništvo in si ogledal našo tiskarno glavni predsednik SNPJ, Mr. Joseph Culkar iz Chicage, in sicer v spremstvu Mr. Math Petrovicha, predsednika Gospodarskega odbora SNPJ.

SREČA V NESREČI: JUGOSLOVANSKO LETALO EKSPLODIRALO, TODA VSI POTNIKI SO ŽIVI

MONAKOVO, 10. junija—Jugoslovansko potniško letalo je vzletelo iz Frankfurta v Nemčiji s 14 potniki v smeri proti Beogradu. Kmalu po vzletu je moralo letalo nasilno pristati. Ko je izstopilo vseh 14 potnikov, je letalo eksplodiralo in zgorelo.

Pilot letala je dejal, da je pristal nasilno, ko je kmalu po vzletu opazil za svojim sedežem, da nekaj tli za njim, oziroma že gori, iz česar bi se dalo sklepati, da gre za akt sabotaže. Jugoslovanska gospodarska komisija za zapadno Nemčijo, ki se nahaja v Frankfurtu, je komentirala dogodek na ta način, da gre za pokvare na motorjih.

Med potniki je bil tudi 15-letni George W. Allen, sin ameriškega poslanika v Beogradu, ki je šel na obisk k očetu. Allen je dejal, da je bil nemalo prestrašen.

RADI SRAJCE—SPLOŠNA STAVKA

Williamson, W. Va., 10. junija — Pri družbi Scott-Nickels Bus Co. je bilo zaposlenih 28 voznikov. Pravila družbe predpisujejo, da morajo vozniki imeti v službi predpisano srajco, ki se ujema s predpisano službeno obleko in kravato.

Voznik William Smith je mesto predpisane srajce oblekel športno. Prevozniška družba je smatrala, da je voznik Smith s tem kršil družbena pravila in ga je—odpustila.

Posledica: Vseh ostalih 28 voznikov omenjene družbe je stopilo iz solidarnosti v stavko.

Bradley na važnih posvetih v Evropi

WASHINGTON, 10. junija — Iz Londona se poroča, da je imel ameriški general Omar Bradley, šef združenih glavnih štabov Amerike, važne sestanke s člani londonske vlade. General Bradley je prišel iz Pariza, kjer je pregledal vojaški položaj zapadne Evrope skupno z generalom Eisenhowerjem in zastopniki francoske vlade in vojske. Posebno je padel v oči sestanek, ki ga je imel z britanskim obrambenim ministrom Shinwellom.

Gen. Bradley ni niti namignil, da bi bila njegova misija poleg vojaškega tudi diplomatskega značaja ali da bi se tikala vprašanja premirja na Koreji. Bradley je dejal, da je njegova naloga ta, da vzpodbudi države članice severo-atlantskega pakta, da izvedejo čimpreje svoj oborožitveni program, "ker nobeden od nas ne ve, koliko časa nam je še na razpolago."

Bradley s sedanjim vojaškim položajem zapadne Evrope ni zadovoljen; sodi namreč, da se obrambeni program razvija prepočasi. Amerika stoji na stališču, da morajo prispevati v borbah na Koreji tudi druge države in se mora prenehati številčno razmerje, ki izkazuje, da nosi Amerika sama 90% bremena v korejski borbi. Britanci so dolžni, da pošljejo na Korejo več čet, kakor so to storili do sedaj, a obenem tudi vojno tehnični material.

30-letnica poroke

Danes obhajata 30-letnico svojega srečnega zakonskega življenja dobro poznana Anton Jankovich in njegova soproga Cilka. Tone, ali kakor ga splošno navadno nazivajo, večni popotnik, je 5. junija obhajal tudi svoj 67. rojstni dan in 44 let, odkar je prišel iz stare domovine v Ameriko. Rojen je bil v vasi Prelože, pošta Lokev pri Divači, Cilka pa je doma iz Slatne pod Goro na Gorenjskem, odkoder je prišla v Ameriko leta 1921. Skozi dolga leta se aktivno udejstvujeta na društvenem polju. Sinova Stanley in Edward in nebroj znancev in prijateljev želijo slavljencema iskrene čestitke z željo, da bi jima bila sreča naklonjena, da bi zdrava dočakala zlato poroko!

Zopet v bolnišnici

Ponovno se je podala v bolnišnico Mrs. Katherine Zlatoper iz 837 E. 237 St., ki se sedaj nahaja v Cleveland Clinic bolnišnici, v sobi št. 410. Prijateljice jo lahko obiščejo, mi ji pa želimo skorajšnjega popolnega okrevanja!

Kaj se nahaja za obiskom generala Marshalla na Koreji in Japonskem?

MAR SE GRE ZA MIR ALI PREMIRJE? DRŽAVNI TAJNIK ACHESON PRAVI, DA NE

WASHINGTON, 10. junija—Obrambeni tajnik general Marshall se mudi že nekaj dni na Koreji in na Japonskem, kjer je imel več sestankov z vrhovnim poveljnikom zavezniških sil na Koreji, generalom Ridgwayem.

Že prihod obrambenega tajnika gen. Marshalla je bil skrivnosten; Marshall se je pojavil na Daljnem vzhodu kakor strela z jasnega neba. Tako kraji, kakor tudi vsebina konferenc, se drži v največji tajnosti. General Marshall je sicer izjavil, da njegov prihod nima nikake veze z govoricami, da se pripravlja premirje na Koreji in da bi se ustavile sovražnosti ob znani 38. paraleli, marveč da je prišel po čisto vojaških poslih. Vendar je njegov prihod razburil predvsem južno Korejce.

Južno Korejci, stojijo slej ko prej na stališču, da je Koreja enotna in nedeljiva, da v svoji zgodovini ni nikdar poznala kakih paralel in da je bila enotna Koreja tudi od ameriške strani obljubljena že na konferenci leta 1943 v Kairu v Egiptu.

Rhee hoče, da se boj nadaljuje

"Mi bomo iz obupa nekaj napravili, če bodo sklenili Združeni narodi karkoli, kar bi bilo nasprotno naši državni varnosti. Ni več paralele med severno in južno Korejo. Mi se borimo in se bomo borili brez ozira na paralele in morajo čete Združenih narodov iti naprej v severno Korejo," je dejal predsednik korejske republike znani Rhee, kakor se poroča iz Koreje.

Zunanji minister južne Koreje pa je celo trdil, da bi bilo premirje ob 38. paraleli "nevaren signal" za svobodni svet. Komunisti bi se pripravili vojaško in tehnično, da tako začnejo znova s poskusom, da poženejo vse zaveznike v morje; ali pa bi pripravili drugo fronto, ki se jim bi zdela potrebna za izvedbo svojega programa.

Gen. Marshall in vojaški poveljniki

General Marshall je imel sestanke ne samo v stanu vrhovnega poveljnika generala Ridgwaya, ampak tudi z ostalimi ameriškimi poveljniki na bojnem polju na Koreji. Sestal se je s poveljnikom kopne vojske generalom Van Fleetom v glavnem stanu osme ameriške armade, ki nosi glavno breme zavezniških operacij na Koreji. Posebne sestanke je imel tudi s poveljniki poedinih divizij.

Značilnost teh sestankov je bila v tem, da so se vršili prav na bojnem polju sredi vojnega meteža pod navadnimi šotori.

Tajnik Acheson: Premirje ni na obzorju

Državni tajnik Dean Acheson je izjavil pred senatnim odborom za zunanje zadeve, da v kolikor je njemu znano, kakega premirja v korejskem sporu še ni na obzorju.

Glavni tajnik Združenih narodov Trygve Lie pa je razodel ponovno, da se je obrnil na vlade držav, ki so soudeležene v korejskih borbah naj začnejo z novimi poskusi, da pride do premirja na Daljnem vzhodu. Istočasno je povdaril, da ni dobil od kitajskih komunistov nikakega odgovora na mirovno ponudbo Združenih narodov.

Zedinjene države so obvestile Združene narode, da so ameriške čete, ki so sedaj na Koreji, kakor tudi kot zasedbene čete v Evropi, na razpolago Združenim narodom v njihovem stremljenju za skupno varnost.

Izgleda, da se pripravlja premirje

Države, ki so po svojih četah soudeležene v vojni na Koreji, izmenjavajo po svojih zastopnikih pri ZN svoja mišljenja, in se opaža zlasti po odhodu generala Marshalla na Japonsko in na Korejo velika razgibanost med temi krogi. Sestanki se vršijo redno in četudi ni izdano nobeno uradno poročilo o vsebini razgovorov, se vedno bolj utrjuje prepričanje, da gre za skorajšnje premirje na Koreji, posebno še, ko se da iz poročil iz bojišč na severni Koreji v srednjem sektorju sklepati, da je komunistični odpor v tem goratem predelu Koreje pred skorajšnjim zlomom.

Tajnik zračnih sil na Koreji

Tudi tajnik ameriških zračnih sil Finletter je odletel na Japonsko in na Korejo. Tajnik Finletter je imel sestanek s generalom Ridgwayem ter je nadzoroval ameriške zračne sile in naprave, o katerih se je izjavil, da nudijo zadovoljivo sliko.

Randi Mast bega po svetu

NUTLEY, N. J., 10. junija—Randi Mast, vdova po ohijskem farmarju Haroldu Mastu, ki je bil pred osmimi meseci v bližini Medina, Ohio, iz zasede ustreljen, je radi ljubega miru pribežala s svojo štiriletno hčerko v predmestje New Jersey, da bi dobila zaželjni mir.

Kakor znano, sta oba morilca, Amerman in Killinger, obsojena na smrt na električnem stolcu in bosta justificirana v bližnji bodočnosti, če ju ne pomilosti governer Lausche, na čigar mizi leži prošnja za pomilostitev.

Vdova Randi je bila ljubica morilca Amermana. Farma je bila prodana, z izkupičkom pa so se krili stroški, oziroma se je denar naložil za otroka. Sovraštvo do Randi Mast v kraju, kjer je bivala in kjer se je izvršil zločin, je bilo tako veliko, da je v teku akcija, da se ji odvzame ameriško državljanstvo, ker je naturalizirana Amerikanka in da jo oblasti pošljejo nazaj v Nemčijo, odkoder je prišla.

Stavka pri Aluminum Co.

Snoči ob šestih je zastavkalo delavstvo pri Aluminum Co. of America, ki ima svoje delavnice na 2210 Harvard Ave. Prizadetih je okrog 2,400 delavcev. Podjetje ima naročila za obrambo. Stavka je sledila večmesečnemu neuspešnemu pogajanju za višje plače, klasifikacijo dela in bonusni sistem.

Žalostna vest

Mr. Frank Matičič iz 15307 Holmes Ave. je prejel v četrtek zvečer iz stare domovine brzojavno sporočilo, da je preminila v sredo ljubljena mati Frančiška Matičič, doma iz Ivanje selo pri Rakeku, ki je zdaj živela v Slovenski Bistrici, spodnje Štajersko. Pokojnica je dočakala častitljivo starost 89 let. V stari domovini zapušča sinove Karl, Tone, Ludvik in Jernej, tukaj v Ameriki pa sina Franka. Bodi pokojnici ohranjen blag spomin.

Direktorij SND

Jutri, v torek zvečer se vrši seja direktorija Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. Pričetek ob 8. uri. Vabi se vse direktorje, da se gotovo udeleže.

Mesa je manj na trgu, ampak vlada ne bo odnehala od naporov za kontrolo

Iz vodilnih središč mesne industrije in glavnih trgov za govejo klavno živino prihajajo poročila, da grozi prebivalstvu pomanjkanje mesa.

V Clevelandu samem na mesnem trgu ni bistvenih sprememb. Po izjavah posameznih podjetij in klavnic se da sklepati, da je bilo te dni povpraševanje po svežem mesu sicer malo večje kakor običajno, vendar da ne gre za kako paniko ali kopičenje svežega mesa.

Trdi se, da je mesna industrija zaznamovala po zbranih podatkih v največjih središčih mesne industrije v teh dneh 76% vpadec goveje živine v primerjavi s zakoljem v istem času lanskega leta.

Iz krogov mesarjev se trdovratno širijo propagandne vesti, da bo zacvetela črna borza, če bo vlada vztrajala na svojem znanem stališču, ko je odredila znižanje cen mesu in klavni živini.

Predsednik Truman je ponovno zatrdil, da je njegovo stališče isto kot je stališče DiSalleja, šefa urada za stabilizacijo cen, in da smatra, da je sedanja politika glede mesnega trga pravilna ter da odgovarja interesom ameriškega prebivalstva.

Iz Washingtona se nadalje poroča, da bo dovolj edinosti med demokrati in republikanci, ako bo treba spraviti skozi kongres nujno potrebno zakonodajo.

COCA COLA PO TRI CENTE

NEW YORK, 10. junija — Podjetje Klein je najavilo, da je znižalo ceno Coca-Cola na tri cente za steklenico. Za enkrat gre za sladišče v Newarku, toda znižane cene se bodo kasneje upeljale tudi za druga skladišča.

Gledališče v konkurzu

Esquire gledališče na Euclid Avenue ni moglo več naprej vsled finančnih težav. Dolgovi gledališča znašajo $77,647, vrednost poslopja kot edinega premoženja pa znaša $55,000. Radi tega je kompanija najavila konkurz.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HEnderson 1-5311 — HEnderson 1-5312
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):

For One Year—(Za eno leto)	$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev)	5.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):

For One Year—(Za eno leto)	$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev)	6.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

V ZNAMENJU "JASNE IN OBSTOJEČE NEVARNOSTI"

(3)

Kaj bi danes rekel sodnik Holmes, če bi živel, se more le ugibati. On je znal biti neizprosno logičen in strog, kakor na primer v slučaju Evgene Debsa, ko je spisal odločitev, s katero je bila potrjena njegova obsodba v zapor radi nasprotovanja zakonu za obvezno vojaščino v dobi prve svetovne vojne, a takoj po vojni je napisal vrsto manjšinskih ugovorov, v katerih je po Voltairovem vzgledu v nepozabno krasnih besedah zagovarjal svobodo govora "za one, katerih ideje sovražimo." Sodnika Douglas in Black sta v pravdi, tikajoči se enajsterih komunističnih voditeljev, v svojih ugovorih izpregovorila v jeziku, katerega je v zatonu svojega življenja govoril veliki Holmes.

Sodnik Douglas se v svojem ugovoru enostavno postavlja na stališče, da v smislu ustavnega jamstva svobodnega govora, ki sicer ne more biti absoluten, je potrebno, da tožilec dokaže nekaj več kakor da je nekdo govoril stavi, ki so naperjene proti obstoječemu družabnemu redu, predno se more proti njemu kazensko nastopiti. V tem slučaju so zastopniki justičnega oddelka argumentirali, kakor da so obtoženci izvršili dejanja, ki bi mogla izhajati iz njih besed. Bili niso obtoženi, da so osnovali zaroto za nasilno prevrnitev vlade, temveč da so bili v zaroti, da organizirajo stranko, katera propagira in uči tako prevrnitev vlade; jedro obtožnice je prav za prav, da so učili to, kar se nahaja v štirih knjigah, katere so spisali Marks, Engels in Lenin.

"Odločitev sodišča teh knjig ne prepoveduje, niti jih ne obsoja na grmado, kakor delajo z knjigami, ki so jim zoprne, komunisti," izjavlja sodnik Douglas v svojem ugovoru. "Če pa knjige same niso prepovedane, ako ostanejo še nadalje postavno na policah naših knjižnic, po kakšni logiki postane zločin, ako so rabljene za pouk v razredu? Dejanje, kakor ga tolmači ta odločitev, zahteva vsebino namere—da oni, ki nauk učijo, vanj verujejo. To pomeni, da svoboda govora postane odvisna od namere, s katero se nekaj govori, ne pa od tega, kaj se govori. Kadar nastopimo to pot, smo stopili na teren, ki je nevaren svobodščinam vseh državljanov.

"In vednar je svoboda govora pravilo in ne izjema. Zatrtje v ustavnem smislu mora temeljiti na nečem več kakor na strahu, na nečem več kakor na strastnem nesoglašanju z govorm, ne nečem več kakor na močnem gnjevu proti njegovi vsebini. Obstojati mora neposredna možnost, da bo družbi prizadjana škoda, ako se govor dovoli. . . ."

Na drugem mestu svojega ugovora je sodnik Douglas omenil besede Višinskega v knjigi o sovjetskem pravu, da v sovjetski državi "seveda ne more biti svobode govora, tiska ali česa drugega za sovražnike socializma," potem pa pristavlja: "Naša briga bi morala biti, da ne sprejmemo takega merila za Zedinjene države. Naša vera bi morala biti, da naše ljudstvo ne bo nikoli podprlo teh zagovornikov revolucije, dokler bomo ostali zvesti ciljem, za katere je bil naš narod ustanovljen."

Sodnik Black, bivši zvezni senator iz Alabame in nekdanji član Kukluksklana, ki pa je v letih, odkar sedi pri vrhovnem tribunalu Zedinjenih držav, brez izjeme tolmač ustavnega prava v luči najširše širokogrudnosti, je v svojem ugovoru v drugih besedah podal iste misli kot sodnik Douglas. Karakterističen je njegov zaključek, ko pravi: "Javno mnenje je danes tako, da bo malo oseb ugovarjalo obsodbam teh komunističnih prizivnikov. Obstoja pa upanje, da bo s povrnitvijo manj razburkanih časov, kadar obstoječa trenja, strasti in bojazni ponehajo, sedanje ali kako kasnejše sodišče svobode, ki so vtelešene v prvem dodatku ustave, vrnilo na njih prednostno mesto, ki jim gre v svobodni družbi."

Kar je večina vrhovnega sodišča zaključila, je v tem slučaju odločilno, in velja do nadaljnega za merodajno tolmačenje svobode v okviru zvezne ustave. To in nič več. Velika vrlina ameriškega ustavnega prava je, da odklanja okorelost in končnoveljavnost in da se razvija vzporedno z življenjem samim. Ta odločitev je v nekem smislu odgovor Amerike na diktat Politbiroja v Moskvi in njegovo očitno imperijalistično politiko, ki odjeka danes v neštetih oblikah po vsem svetu. Mrzli dih sovjetskega totalitarstva je prepotoval morja in padla je slana tudi na ameriško zemljo. A nada, katero je izrazil sodnik Black, ostane!

V. J. G.

Zvezna vlada priznala vlogo ameriških narodnostnih organizacij

Važna konferenca, o kateri se je pa le malo poročalo, se je vršila v Washingtonu dne 31. januarja 1951. Economic Cooperation Administration (ECA) je povabila uradnike kakih 20 organizacij, ki predstavljajo ameriške narodnostne skupine, kojih prvotne domovine prejemajo podporo glasom Marshallovega načrta, na celodnevno zborovanje. To je prvikrat, da se je tako priznalo važnost vloge, katero igrajo narodnostne organizacije v ameriškem življenju.

Tekom dopoldanskega zasedanja so slišali prisotni voditelji upravitelja Fosterja in druge zastopnike ECA, ki so pojasnjevali Marshallov načrt. Pri kosilu so se sestali z gospodarskimi atašeji poslanstev, kojih države uživajo Marshall-podporo. Popoldne se je razpravljalo načrt glede tesnejšega sodelovanja med ECA in ameriškimi narodnostnimi organizacijami. Konference so se udeležili tudi zastopniki državnega in justičnega oddelka ter Common Councila for American Unity.

William C. Foster, ki je nasledil Paul Hoffmana kot upravitelj ECA, je povdarjal med drugim važnost vloge, katero morejo igrati ameriške organizacije, katerih člani so v stalni zvezi s sorodniki in prijatelji v drugih državah. Rekel je:

"Amerikanci imajo najboljšo priložnost pojasniti izdatno svojcem doma in v starem kraju namen Marshallovega načrta."

Tekom nadaljnega razpravljanja o načinu glede ožjega sodelovanja med ECA in ameriškimi narodnostnimi skupinami se je svetovalo tudi naslednje:

1. Uporabljati pri sejah organizacij ECA filme s prizori o delovanju Marshallovega načrta in slikami sedanjega gospodarskega napredka v raznih delih Evrope.

2. Bolj pogosti in podrobnejši članki o razvoju Marshallovega načrta v tujejezičnem tisku.

3. Reden stik med ECA in narodnostnimi organizacijami, zastopanimi na konferenci (kot tudi onimi, katerih se radi pomanjkanja prostora ni moglo sedaj povabiti), v svrho širjenja informacije o razvoju Marshallovega načrta in da se predloži ECA nasvete.

4. Vspodbujati člane organizacije, da bi omenjali v dopisovanju s prijatelji in sorodniki v starem kraju namene Marshallovega načrta in motive v ozadju istega.

5. ECA naj bi preskrbela tujejezični material, katerega bi mogle predložiti narodnostne organizacije in člani istih, dopisom in zavitkom v stari kraj ali bi ga mogli razdeliti s svojim priporočilom naravnost med organizacije v starem kraju.

6. Zasebne organizacije naj bi pripravile poseben material za razdeljenje med važne osebe in organizacije v svojih prvotnih domovinah.

Ko je omenil Mr. Foster uspeh, ki ga je Marshallov načrt že dosegel, je rekel, da je omogočil vsak dolar ameriške pomoči, da so vložile dotične države nadaljnjih $29 v svojo lastno pomoč. Ker je sedaj obramba glavna naloga ECA, je Mr. Foster mnenja, da bi dosegel vsak ameriški dolar ECA podpore protivrednost $5 do $10 evropskih izdatkov v svrho obrambe, kar bi pomagalo, da se uresniči novo geslo ECA: "Moč prostemu svetu!"

Mr. William Joyce, uspešen trgovec in sedaj tudi uslužben pri ECA, je črpal iz svojih izkušenj, ko je govoril o ameriškem prostem podjetništvu. Priznal je, da v ameriški industriji ni vse popolno, a tudi izjavil, da razvija prosvetljeni del ameriških podjetnikov način, potom katerega bodo mogli doseči delodajalci, delavec in odjemalec višek proizvodnje in pravo človečansko zadovoljstvo.

Mr. Robert Oliver, predstavnik ECA urada Office of Labor Advisors, je opisal sodelovanje med ameriškimi zvezami in delavskimi organizacijami v državah z Marshallovim načrtom, in poudarjal, da ni namen vsiliti evropskemu delavstvu ameriške ideje, temveč razviti boljše razumevanje med obema.

Vsi, ki so se udeležili konference, so obljubili podporo načrtu za pospešenje gospodarskega okrevanja in ojačenje demokracije, na katerem delujejo Zedinjene države. Konferenca, kot je to omenil Read Lewis, glavni ravnatelj Common Councila for American Unity, je bila izraz demokratičnega načina, glasom katerega deluje vlada Zedinjenih držav, kot tudi priznanje dejstva, da so ameriški državljani inozemskega izvora s svojimi zvezami v starem kraju ena najboljših imovin Amerike.

Common Council

Prva volnena preja v Tetovem

V predilnici velikega tekstilnega kombinata, ki so ga leta 1949 začeli graditi v neposredni bližini mesta Tetov v Makedoniji, se je po končani montaži modernih strojev nedavno začela poizkusna proizvodnja volnene preje. Prve količine izdelane bodo v kratkem poslali tkalnicam v Makedoniji in v Srbiji. Po izjavi strokovnjakov so izdelki tovarne prav dobri. Sedaj izdelujejo debelejšo prejo za težko volneno blago in za pletenine, pozneje, ko bodo končali montažo nadaljnjih strojev, pa bodo izdelovali volneno prejo najrazličnejših številk in razne kvalitete. Delavke, ki sedaj delajo pri strojih, so se dve leti in pol usposabljale za delo v drugih tekstilnih tovarnah, zlasti v Varadžinu in Paračinu.

Ko bo predilnica docela opremljena, bo imela 24 strojev za sukanje taka imenovanih selfaktorjev z 10,000 vreteni ter poseben oddelek za pridobivanje volne iz krp. V prvem oddelku imajo sedaj montiranih šest selfaktorjev, v drugih oddelkih pa stroje še montirajo. Medtem pa gradijo nadaljnje velike objekte kombinata, tako kotlarno, mehanično delavnico in pralnico, začeli so betonirati temelje za barvarno in čistilnico, urejajo vodovod za pranje volne itd.

Ob vzhodnem delu predilnice pa grade objekt za pisarne in poseben objekt za klimatske naprave, s katerimi se regulira predpisana vlaga in temperatura zraka v predilnici. Tu delajo monterji podjetja "Ventilator" iz Zagreba. Za vsa gradbena dela, ki jih izvršuje podjetje "Beton" iz Skoplja, je letos določenih 40 milijonov dinarjev. Prihodnje leto bodo še zgradili veliko tkalnico in skladišče za izdelano blago.

Podjetje "Beton" sedaj zapoljuje na gradbišču okrog 400 delavcev. Ko bo tekstilni kombinat v celoti zgrajen in opremljen, bo dal na leto okrog 4.6 milijona metrov volnenih tkanin, kot surovino pa bo uporabljal predvsem volno šarplaninskih ovac.

Kombinat za predelavo volne v Tetovem pa ni edino podjetje te vrste, ki ga gradimo. Že lani se je začela v Sanici pri Sanskem mostu v Bosni gradnja podobnega kombinata za predelavo volne, ki bo zgrajen prihodnje leto in bo služil predvsem za predelavo močnih in grobih volnenih tkanin. Po dosedanjem projektu bo zmogljivost tega bosanskega kombinata še večja, saj bodo predilnico zgradili za okrog 15,000 vreten.

(Po "Slovenskem poročevalcu")

Bela krajina bo imela lutkovno gledališče

V Beli krajini so imeli že pred vojno lutkovno gledališče v Metliki in Črnomlju. Med vojno sta obe prenehali delovati, leta 1944 pa je imela lutkovni odsek neka partizanska enota, ki je po vaseh često razveseljevala belokranjsko deco z lutkovnimi predstavami.

Po vojni je delalo belokranjsko učiteljstvo razne načrte, kje in kako bi ustanovili vsaj en lutkovni oder. Večkrat jim je tovariš Franc Fister, direktor tovarne učil v Črnomlju, obljubil, da bodo v njegovi tovarni izdelali vsaj najpotrebnejše število lutk in prenosljiv oder. Toda tudi tu je ostalo le pri besedah, najbrž zaradi obsežnega planskega dela v tovarni, ki ni dovoljevalo, da bi se posvetili tudi izdelovanju lutk.

Ko pa je okrajni odbor Ljudske prosvete v Črnomlju z novim tajnikom tovarišem Janezom Smrekarjem začel koordinirati in pravilno usmerjati pospešeno kulturno delo vseh belokranjskih prosvetnih društev ter pripravljati program, ki naj bi čim uspešneje pripomogel k slovesnemu prazovanju 10. obletnice Osvobodilne fronte v okraju, se mu je posrečilo uresničiti tudi že zdavnaj zasnovano zamisel o ustanovitvi lutkovnega odra. Na pomoč je priskočilo učiteljstvo iz Gradaca, ki pravi: ker je Gradac v Beli krajini najboljši že po delu Osvobodilne fronte, saj si je že dvakrat priboril prehodno zastavico kot najboljši aktiv Osvobodilne fronte v okraju in posebno pohvalo Izvršnega odbora Osvobodil fronte Slovenije, naj bo med prvimi tudi v kulturnem delu.

Razen programa, s katerim nameravajo nastopiti gradaško KUD "Oton Župančič" za 10. obletnico na domačem in na drugih belokranjskih odrih, so sklenili izdelati tudi lutkovni oder, ki bo v povojnih letih prvi v Beli krajini. Člani pri društvu ustanovljenega lutkovnega odseka, med katerimi so najmarljivejši učitelji Državnega deškega vzgajališča v Gradcu tovariši Stamac, Smrtnik in Adamič, so že pred mesecem začeli ročno izdelovati lutke, prenosljiv oder in vse drugo.

Kot po tekočem zraku izdelujejo miniaturne kulise, razno pohištvo in druge potrebe za oder. Po napornem dnevnem delu so večer za večerom sedeli pozno v noč ter ob pomoči nekaterih, za to stvar vnetih gojencev zavoda samega, risali, rezljali, žagali, barvali, krojili in se mučili. Uprava vzgajališča jim je dala v svojih delavnicah na razpolago vse potrebno gradivo in orodje. Tako so dosegli v izdelovanju novega lutkovnega odra je lepe uspehe. Lutkovni oder bo izdelan še prej kakor so pričakovali.

Učitelj iz Podzemlja in književnik tovariš Lojze Zupanc je dal lutkovnemu odseku na razpolago tudi lutkovo igrico "Gorjanska vila" in člani odseka se je že prav pridno uče. Tako je bila belokranjska deca za 27. april prijetno presenečena s to najnovejšo prosvetno pridobitvijo.

Priznati moramo, da jim česa lepšega za 10 .obletnico Osvobodilne fronte res ne bi mogli nuditi. Oder je prenosljiv in marljivi gradaški lutkarji bodo gostovali tudi po drugih krajih Bele krajine. Vsi sodelavci novega lutkovega odra so zaslužili najtoplejše priznanje, belokranjski deci pa želimo mnogo prijetne zabave —*jko.*

(Po "Slovenskem poročevalcu")

Pomladanska setev je v polnem razmahu

Zaradi deževnega vremena se je letos pomladanska setev precej zakasnila. Prvi pomladni sončni dnevi privabljajo kmetovalce na polju, da nadomestijo zamujeno. Mokra zemlja sprejema vase nove zrnje, iz katerega bo vzklila bogata rast.

V Sloveniji so kmetovalci do zdaj posejali približno 1,500 hektarov površine, predvsem jaro žito, od tega največ ovsa.

Tudi nove kulture bomo letos gojili; 50 hektarov površine bo posejane z zemeljskim oreškom v goriškem okraju, 15 hektarov pa bo posejanih v poskusne svrhe v okrajih vinogradniških področij. Kmečka delovna zadruga Bukovica v Šempetru pri Gorici bo dala seme zemeljskega oreška iz lanskega pridelka za poskuse, nekaj semena pa bomo dobili iz Makedonije.

Ker so na področju radovljiškega okraja zelo ugodni klimatski pogoji za gojenje tobaka, bo na območju Krajevnega ljudskega okraja Žirovnica letos posejane pet hektarov površine s tobakom za cigare. Tako bodo lahko ljubitelji dobrih cigar kadili te iz domačega tobaka.

Da bi zagotovili uspeh in razvoj pletarskih proizvodov, ki so toliko potrebni za domačo uporabo in po katerih je veliko povpraševanje tudi v inozemstvu, bo letos naše kmetijstvo pristopilo k obnovi vrbovih nasadov. Po planu bo zasejane 40 hektarov zemeljske površine z vrbami. Seveda bo realizacija plana v celoti težko izvedljivo zaradi pomanjkanja vrbovih ključev (podtaknjencev). Plemenite vrbe je pri nas malo. Tisti kmetje pa, ki se ukvarjajo z vrbovimi nasadi, kaj neradi odstopajo ključe plemenitih vrst, ker perspektivno gledajo na koristi te industrijske rastline.

Z ozirom na pomanjkanje metel in krtač, se letos posebno forsira proizvodnja sirka metlaša. Po planu je predvideno, da bo posejane 430 hektarov površine s sirkom, največ v dolnjelendavskem okraju.

Da bo zagotovljena bogata žetev, bodo morali krajevni setveni aktivi s še večjo odgovornostjo pristopiti k delu in še bolj kot dosedaj zainteresirati zadruge in krajevne množične organizacije za čimprejšnjo izvedbo vseh setvenih priprav in potreb. Po nepopolnih ugotovitvah imamo v Sloveniji zaradi pomanjkanja semen čez 1,000 hektarov površine, zaradi pomanjkanja vprege, delovne sile in gnoja pa okrog 550 hektarov.

Setveni aktivi bodo morali zagotoviti, da bo na teh površinah setev pravočasno izvedena. Najbolj ogroženi so šektorji v okrajih Murska Sobota, Maribor-okolica, Postojna, Celje-okolica zaradi pomanjkanja semenskega krompirja; pomanjkanje vprege in delovne sile pa je v okrajih Sovenj Gradec, Šoštanj, Celje-okolica in Kamnik.

Ker je fižol eden zelo važnih pridelkov za prehrano prebivalstva, bo letos naše kmetijstvo polagalo tudi veliko pozornost za vmesno usaditev fižola med krompirjem in koruzo. Saj je vsem znano, da fižol najbolj uspeva kot vmesna kultura, ker mu prija zavetje visokorastočih rastlin. Zaradi tega naj kmetovalci vsaj na eni četrtini posevka med krompir in koruzo posadijo fižol. Prav tako pa je treba na vseh površinah pod krompirjem in koruzo izpolniti vsa prazna mesta, kjer seme krompirja ali koruze ne bi vzklilo. V zvezi s tem je nujno treba, da si kmetijski proizvajalci zagotovijo čimveč semensko čistega jedilnega fižola.

Za izboljšanje preskrbe prebivalcev industrijskih središč in mest, je treba v toplejših predelih Slovenije močno povečati pridelovanje povrtnin, zlasti paprike, paradižnika, podzemne kolerabe, jedilne pese itd.

("Delavska enotnost.")

Posojila malih vsot denarja

Posojevanje denarja na obresti sega tisočletja nazaj v preteklost vse do časa, ko so ljudje v izmenjevalne svrhe začeli rabiti ene ali druge vrste denar. Danes so redki ljudje, ki bi nikdar v življenju ne potrebovali večjih ali manjših posojil.

Večja denarna posojila dobavljajo upnikom banke, posojilna društva in druge finančne ustanove. Za taka posojila zahtevajo banke garancije v obliki vknjižb na nepremičnine ali na druge načine. Pri previdnem poslovanju take finančne ustanove malokdaj utrpijo večje izgube. Zato lahko posojujejo denar po primeroma nizkih obrestih. Višina obresti je navadno postavno regulirana.

V mnogih primerih pa ljudje v naglici potrebujejo manjša posojila, recimo, od pet do sto dolarjev, za katera ne morejo nuditi posebno trdnih garancij. Velike finančne institucije se ne ukvarjajo s takimi malimi posojili, ampak prepuščajo to polje tako zvanim malo-posojilnim družbam (small-loan companies). Taka posojila so kratkoročna in od istih se zahtevajo mnogo višje obresti kot od bančnih posojil. To je potrebno, ker z malimi posojili je več dela kot z velikimi in ker taka posojila tudi niso vselej povsem sigurna.

V 33 državah posluje okrog šest tisoč malo-posojilnih družb ali agencij, ki so licencirane in ki ne smejo računati višjih obresti kot jim je postavno dovoljeno. Tudi posojila takih družb so omejena do višine $300 ali $500, malokdaj več. Te določbe niso povsem enake v državah, ki imajo take postave, vendar razlike med njimi niso velike. V državi Ohio, na primer, je posojilna lestvica za take družbe sledeča: do vsote $150 sme družba računati 3% obresti mesečno; od $150 do $300, 2% mesečno. Poudariti je treba, da so navedene obresti mesečne. Letno znašajo obresti 36% odnosno 24%.

Države, ki nimajo nikakih regulacij glede višine obresti, katere morejo računati izposojevalcem malo-posojilne družbe, so: Kansas, Missouri, Montana, North Dakota, South Carolina in South Dakota. Tam malo-posojilne družbe lahko računajo poljubne obresti. Te obresti znašajo navadno od 100% do 500% letno, pa tudi več. Nekatere take malo-posojilne družbe poslujejo nelegalno tudi v državah, ki imajo tozadevne regulacije. Zato je priporočljivo, da se prospektivni izposojevalci najprej prepričajo, če ima small-loan company državno licenco za poslovanje, in obenem, kaj določajo tozadevne regulacije.

Kdor potrebuje posojilo, stori najbolje, da si isto izposluje od običajne banke ali posojilnice ali podobne finančne institucije, ker tam so neprimerno nižje obresti kot pri malo-posojilnih družbah. Če pa tega ne more, naj išče, katera small-loan company računa najnižje obresti in po najugodnejših pogojih. Ako posojila ne more odplačati v dogovorjenem roku, naj o tem takoj obvesti posojilno družbo, da se izogne sitnosti; po dogovoru mu bo potem najbrž mogoče rok za odplačilo podaljšati. Na najboljem pa je seveda tisti, ki nikdar ne potrebuje in ne išče posojila.

—NOVA DOBA

IVO PIRKOVIČ:

Bilo je pod Gorjanci

SVETI SATAN

(Nadaljevanje)

"Štajerski bataljon" je bil začetek in visoka šola vsega belogardizma in domobranstva. Iz njega je izšel tisti zli duh, ki je usodno prekvasil sleherno novo edinico, v katero je prišlo vedno nekaj starih belogradistov. Poveljnik poznejše mirnopeške belogardistične posadke, novomeški krojač Franc Pelko, je dejal:

"Od meseca junija 1943 dalje nisem hodil več na pohode, ker nisem mogel krotiti belogardistov, ki so prišli iz 'Štajerskega bataljona'." (Akti novomeškega okrajnega sodišča. Ko 10/46/65). In še: "Belogardistični posadki, ki je obstojala v Mirni peči spomladi in v poletju 1943 . . . se pač ne more nadevati značaj vojaške formacije. Bila je to od vsega početka tolpa kriminalnih zločincev, ki je delala na lastno pest." (Ko 10/46/69).

Še huje obtožuje svojo četo Franč Pregelj, poveljnik na Lešnici pri Novem mestu, naš stari znanec iz prejšnjih poglavij:

"Priznam, da so bili fantje moje posadke zelo okrutni. Saj so bili sami stari legionarji, katere je bilo nemogoče brzdati. Stalno so pijančevali, ropali, kradli in ubijali, izvrševali samovoljne aretacije itd. Kasneje, ko sem bil v jurišnem bataljonu, sem videl, da so bili tam še hujši. Tam ni bilo več borbe proti partizanom, oziroma komunistom, marveč borba za boljši rop, za boljše čevlje, ure ali denar." (Novem okrajnem sodišču K 1001/45/2.)

Wolbang poljubi sovražnikov bič

Ko je ob vdoru sovražnika v deželo kaplan Karel Wolbang zbežal z rodne Gorenjske, je bilo v njegovih krajih hudo. Nemci so pohiteli, da bi slovenski narod zbrisali z zemlje njegovih dedov. Sklenili so ga razkropiti po širokem svetu, da bi v valovih tujih narodov za zmeraj utonil. Samostanska sestra Marija Berardina iz Škofje Loke je 10. julija 1941 Wolbangu pisala:

"Zdaj sem bila dvakrat ponoči ob četrt na eno na postaji pri prevozu naših ubogih Gorenjcev-izgnancev. Ne morem Vam povedati, kako me je bolelo srce in me še boli, samo če se spomnim, kaj se godi z našim ubogim slovenskim narodom. Kam smo prišli!"

Teden dni prej pa mu je kmet Krebs iz Starega dvora pisal pismo obupa: "Tudi jaz Vas prosim, molite, molite za nas, ker pri nas je zelo hudo!"

Bič tevtonskega sovražnika je padal po plečih našega gorenjskega in štajerskega človeka, da so udarci glasno odmevali po vseh slovenskih deželah in tudi daleč pod Gorjance. Čul jih je tudi kaplan Wolbang, ki je ob njih trpel, kakor da zadevajo njega samega. Takrat mu je v možganih kljuvala—kot nam vsem—ena sama misel: "maščevanje." Takrat je pestoval eno samo željo: videti sovražnika premaganega in v njegovem napuhu ponižanega. Saj je bil tudi sam brezdomec, izgnanec z nesrečne Gorenjske.

Pot pa, na katero je Wolbang tiste dni stopil, je bila obrnjena tako, da bo dve leti in pol pozneje tudi sam poljubil bič svojega trpljenja in ponižanja; natančno tako, kakor je leto in pol prej poljubila častita mati Marija Stanislava svojega.

V vročih poletnih mesecih 1943 je "večno mesto" omagovalo pod neznosnim bremenom vojne, ki se je bližala za Italijo svojemu usodnemu koncu. Z radostjo nad skorajšnjim laškim porazom pa se je mešal strah, da bodo za Lahi vdrli v deželo Nemci. Kaplau Karel Wolbang se je pripravljal, da bo zatajil svojo rodno Gorenjsko in njeno trpeče, rodoljubno ljudstvo, zatajil obupanega Krebsa iz Starega dvora; zatajil svoje duhovne sobrate, ki jih je Hitler razgnal, kakor razpiha veter ničvredne pleve. Skratka, kaplan Wolbang se je pripravljal, da bo blagoslovil, kar je nekdaj preklinjal, in da bo preklel, kar je še nedavno tega blagoslavljal.

Wolbanga je čakala v metropoli Dolenjska težka in nehvaležna naloga. Treba je bilo premagati razum preprostega človeka, ki je govoril: "Nemcev ne bom čakal doma." Temu prestrašenemu človeku je bilo treba dopovedati, da v usodni uri zgodovine ne šteje obupani kmet Krebs nič, nič razgnani in osramočeni duhovniki, nič čudodelna mati božja brezjanska, ki je prav tako morala bežati, nič množice izgnancev po Srbiji in daljni sovražni Šleziji. Karel Wolbang je dobil ukaz: vse nezaslišane krivice, vso pekočo sramoto bo treba s prijaznim obrazom pogoltniti, zakaj pokazalo se je, da imamo s sovražnikom domovine, vere in cerkve tudi neke skupne oltarje in skupne malike.

In zgodilo se je čudo. Na Gorenjskem, kjer ošabni nietschejanski "nadljudje," ki so se prebudili zopet k svoji pradavni zavesti plavolase bestije, niso trpeli nobenih manifestacij hlapčevskega judovskega krščanstvar," so se iz zaprašenih cerkvenih shramb nepričakovano dvignila bandera "veličastnih spokornih procesij." Wolbangovi ljudje pa so v koru vzklikali: "Kdo pravi, da Nemci zatirajo krščansko vero? Glejte jih, veličastne spokorne procesije, poroštvo, da bodo Slovenci tudi pod Nemci ohranili svoje verske in narodne svetinje."

Tako je bilo na obeh straneh vse spretno pripravljeno, da so na dan, ko se je dučejev imperij s truščem sesul v prah in ruševine, Nemci lahko poslali iz Mengša k Wolbangovemu duhovnemu sobratu Križmanu v Ljubljano z oznanilom:

"Priznamo belo gardo, če nam bo služila za policaja zoper uporno deželo," kakor se je že v oktobrskih dneh 1943 razodelo na Kočevskem procesu.

Resnica je, da je po usodnem 8. septembru kaplan Wolbang rešil Nemcem novomeško jedro bele garde, da se ni razpršila kakor jata splašenih jerebic," ko "se je zdelo, da je ni rešilne gore, ki bi molela nad rdečim morjem" ("Domoljub," 13. septembra 1944) in so njeni brezglavni voditelji pobegnili, rešujoč lastno kožo vsak po svoji poti. V pismu neznanega "novomeškega liberalca" beremo o tem:

"Ob prevratu 8. septembra 1943 je bil v največjo oporo stotniku Rupniku in sicer v času, ko so drugi vojaško popolnoma odpovedali . . . Dejstvo je, da je prav Wolbang bil tisti, ki je po 8. septembru šel skupno s fanti na krvavo pot in bil z njimi kot brat med brati . . . Mnogi očitajo Wolbangu, da res ne gre, da bi bil duhovnik adjutant. Seveda so taki, ki jim dišijo sedaj stolčki, ko pa je bilo treba biti pri fantih, so se poskrili in jih pustili na cedilu."

Laški poraz sam pa je bil za belo gardo težka preizkušnja, koliko mero ponižanja in sramote prenese človeško bitje.

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

Mario Kolenc

Ena najbolj modernih je

CRANE

kopalnica

Dajte, da vam jo mi inštaliramo!

Louis Planinc

Vse 3 pritikline spadajo k najboljšim izdelkom "The Crane Group." Lahko daste inštalirati vse tri in si prihranite denar; ali pa naročite posamezne. Cene so:

TOILET
UMIVALNIK
BANJA

Cene so zmerne, ako pa naročite vse tri na enkrat si prihranite večjo vsoto

Stroški za inštalacijo so posebej.

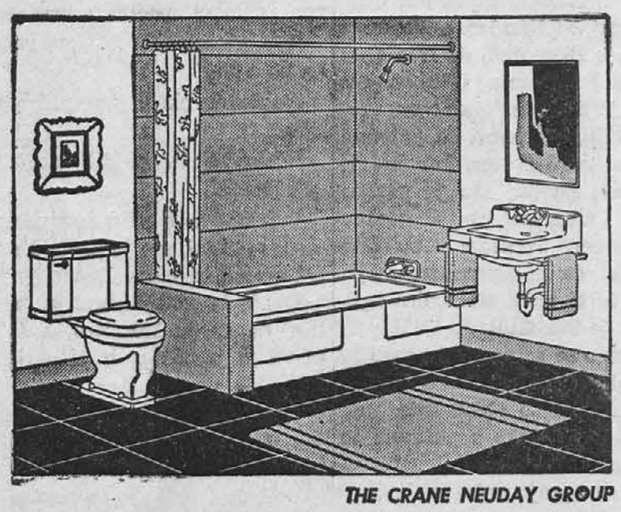

THE CRANE NEUDAY GROUP

Ako naročite pri nas, vam naši izkušeni delavci vse točno in perfektno inštalirajo. Delo je garantirano. Vse delo je lahko financirano tako, da vam ni treba nobene gotovine takoj. — Plačate lahko v treh letih.

Vselej, kadar potrebujete kaj, kar spada v plumbersko stroko, bodisi za popravo starih delov ali za inštaliranje novih, pokličite našo firmo, ki daje postrežbo meščanstvu v Clevelandu že od 1907. Nobeno delo premajhno—nobeno delo preveliko . . . Proračun zastonj—brez vsake obligacije.

W. F. HANN & SONS

15505 Euclid Avenue **Telefon MU 1-4200**

OSMO ŽELEZARNO GRADIJO V NIKŠIČU

Šele ob koncu lanskega leta so Nikšićani iz proračunske razstave v zvezni Ljudski skupščini zvedeli, da bo Ljudska republika Črna gora dobila prvo veliko podjetje težke industrije—železarno v Nikšiću. Res so lani med letom prihajale na teren v bližini Nikšića številne komisije, ki so merile, vrtale in zapisovale, toda Nikšićani tem komisijam niso posvečali posebne pozornosti.

Priprave za gradnjo nove velike železarne so se začele že v februarju. V kratkem času so zrasla v okolici Nikšića kar tri naselja barak za delavce, dve v neposredni bližini mesta za graditelje stanovanjskih zgradb bodoče železarne, eno pa na gradbišču železarne. Okrog 700 delavcev je že zaposlenih na obeh gradbiščih. Postavljajo pa še novo naselje barak in pet velikih objektov za menze, kajti dnevno prihajajo novi delavci in do poletja bo v Nikšiću 2,000 do 3,000 delavcev.

Železarno bodo zgradili na gradbišču, ki obsega pol milijona kvadratnih metrov. Tu bodo postavili veliko dvorano za jeklarno s Siemens-Martinovimi pečmi ter ustrezajoče objekte za plinske generatorje, nadalje livarno jekla, industrijske dvorane za težko, srednjo in lahko valjčno progo ter za valjarno tanke pločevine in vse, kar spada zraven: vodovod za industrijsko vodo z zmogljivostjo 200 litrov v minuti, rezervoar za vodo, energetsko centralo, kotlarno, delavnico, skladišča za potrošni material, šamotno opeko in izdelke, skladišče za staro železo itd.

Vse te objekte bo treba med seboj povezati z železniškimi tiri. Uspešna izvedba obsežnih gradbenih del bo odvisna v veliki meri od hitrega dovoza gradbenega materiala. Poleg stare postaje bodo zgradili posebno ranžirno postajo, da bodo obvladali narasli promet. Da si zagotove potrebni osnovni gradbeni material, bodo odprli kamnolom, postavili apnenico in uredili gromoznico ob reki Gračanici.

V kratkem bodo začeli graditi tudi industrijsko progo od postaje Nikšić do gradbišča, ki jo bodo pozneje podaljšali za potrebe novega rudnika boksita, ki so ga nedavno odprli nedaleč od Nikšića.

Nikšić je sedaj slabo preskrbljen z električno energijo. Zato so najprej začeli graditi manjšo termo-elektrarno, da bo dajala energijo za pogon gradbenih strojev in za razsvetljavo gradbišča, na katerem bodo po potrebi delali tudi v treh izmenah. Pozneje pa bodo električno energijo dobivali iz obeh bodočih hidrocentral na Zeti in iz Jablanice.

Železarna v Nikšiću bo osmo veliko železarsko podjetje v Jugoslaviji. V vsaki izmed obstoječih (Jesenice, Guštanj, Štore, Sisak, Zenica, Vareš in Smederevo) pa gradijo letos nove velike objekte.

ZAVAROVALNINO

proti

ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd.

preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVENUE

Pokličite:

ENdicott 1-0718

JAPONSKA ZUNANJA TRGOVINA

Japonska je bila že pred vojno znana na evpropskih trgih kot nevaren tekmec s cenenimi proizvodi. Čeprav so bili njeni izdelki mnogo slabši od izdelkov drugih držav, se je na trgu hitro zasidrala. Zadnja leta japonski izvoz hitro narašča. Lani je bil za 70% večji kakor leta 1949. Glavni izvozni predmeti so bombažne tkanine, umetna vlakna ter kovinski proizvodi. Japonska izvaža tudi mnogo surove svile, strojev in ladij.

Glavni uvozniki japonskega blaga so zdaj Amerika, Pakistan, Hongkong, Indonezija, Siam, Formoza, Južna Afrika, Avstralija, Velika Britanija, Argentina in Indija. Glavna izvoznika na Japonsko pa sta Amerika in Avstralija, Japonska uvaža v glavnem surovine za tekstilno industrijo, živila in nafto.

ENAKOPRAVNOSTI OGLASAJTE V

Društveni koledar

JULIJA

1. julija, nedelja—Piknik društva Velebit št. 544 SNPJ na vrtu Doma zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.

29. julija, nedelja — Piknik Gospodinjskega kluba Slov. del. dvorane na Prince Ave., na prostorih Doma zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.

AVGUSTA

12. avgusta, nedelja — Vrtni koncert zbora Slovan na vrtu Ameriško - jugoslovanskega centra, Recher Ave.

SEPTEMBRA

30. septembra, nedelja—Jesenski koncert zbora "Zvon" v Slov. nar. domu na 80. cesti.

DECEMBRA

1. decembra, sobota — 30-letnica društva Napredek štev. 132 ABZ v AJC, Recher Ave.

2. decembra, nedelja—Koncert zbora Slovan v AJC na Recher Ave.

KOROŠKE VESTI

Križev pot koroških Slovencev

14. april 1942 je črni dan v zgodovini koroških Slovencev. Nacistični krvoloki so pridrveli nad slovensko ljudstvo na Koroškem in nasilno izselili na stotine zavednih slovenskih družin. V dveh dneh, t. j. 14. in 15. aprila 1942, so hoteli likvidirati Slovence na Koroškem. Toda prišlo je drugače. Izseljenci so se vrnili nazaj na svoj rodni dom. Mnogi pa so za zmerom ostali v tujini. Niso preživeli zloma tistih, ki so jim pripravljali pogin. Ob vrnitvi so mnogi doživeli bridka razočaranja. Toda borba za resnico in pravico se nadaljuje. V tem znaku se spominjajo nekdanji izseljenci vnebovpijočih dogodkov pred devetimi leti, ki so bili pravi križev pot trpinčenega naroda. Ob deveti obletnici navdaja koroške Slovence zavest, da se bodo tudi sedaj in odslej znali braniti za svoje pravice in svobodščine.

Nova past

Ljudje, ki niso bili nikdar blizu našemu ljudstvu, so si izmislili nekaj novega. Prirejajo neke "domovinske" večere in sestanke "vaške skupnosti." Nova vaba, nov poiskus. Koroški Slovenci pa so takšnih stvari in pobud že vajeni. Zaradi tega je tudi ta "nova past" obsojena na neuspeh. Razni gospodje, ki jih ni slovensko koroško ljudstvo nikdar videlo v svoji sredini in ki jih tudi danes ne pozna, hodijo predavat na te "večere." Med njimi so razni—pesniki, pisatelji, politiki, ki vežejo svoje misli v prazen zvok tuje besede in govorice. Sredi puhlih zdravic in ob dviganju vinskih čaš se dobrikajo našemu ljudstvu. Toda vse obljube, lepe besede in vabe ne bodo opravile ničesar pri koroških Slovencih, saj jih je žalostna preteklost že spametovala. Trda šola neštetih razočaranj je slovensko koroško ljudstvo ojeklenila v življenjski borbi za lepšo prihodnost.

Umrl je dr. Polde Markič

V Št. Jakobu v Rožu je umrl v najlepši moški življenjski dobi pri slovenskem koroškem ljudstvu priljubljen zdravnik dr. Polde Markič. Bil je sin proletarskih staršev v nekem tržaškem predmestju. Starši so se preselili na Koroško v Malo ves pri Globasnici, kjer je bil oče doma. Tukaj je pokojni Polde obiskoval ljudsko šolo. Zatem je stopil v celovško gimnazijo. Tudi tukaj je pokazal izredno nadarjenost. Med počitnicami je dalal na žagi, da si je prislužil nekaj denarja. Univerzo je študiral v Ljubljani in v Inomostu, kjer je promoviral leta 1937. Svoj zdravniški poklic je opravljal najprej v Pliberku, nato pa v Št. Jakobu v Rožu. Že kot študent se je pridružil organiziranemu slovenskemu dijaštvu. Razvoj ga je pripeljal v napredne vrste. Zmerom je bil dosleden borec za pravice svojega naroda. Bil je socialni ljudski zdravnik, ki ga je vzljubilo naše koroško ljudstvo. Velika množica ga je pospremila na njegovi zadnji poti. Za krsto so korakali tudi zastopniki Demokratične fronte delovnega ljudstva.

ODRASLA DRUŽINA

3 oseb nujno potrebuje stanovanje s 4 ali 5 sobami. Kdor ima za oddati, naj pokliče

UL 1-2804

DELO DOBI

ženska srednjih let za pomagati v trgovini in na domu. Nič pranja—nič otrok. Dobra plača.
Vpraša se na
1376 East 49 St.,
UT 1-3281

FOR
TELEVISION & RADIO REPAIR
Anthony Debeljak
IV 1-5437 4-8 p. m.

For Your Vacation, Welcome to
Christiana Lodge
SLOVENIAN RESORT
The Hotel has 30 rooms with connecting showers. There are 17 cottages each with private shower. Central dining room, with American Slovenian cooking. All sports, private beach, boating and fishing. Cater to overnight guests. 260 miles from Cleveland. Located on U. S. 112.
Write for folder.
CHRISTIANA LODGE
DOMINIK KRASOVEC, Prop.
P. O. Edwardsburg, Michigan
Phone 26 F 14

DELO DOBIJO MOŠKI

ZANESLJIVI MOŠKI
DOBIJO STALNO DELO
PODNEVI KOT
ARC VARILCI
MAINTENANCE
PAINT SPRAYER
SHEET METAL WORKER
TOVARNIŠKI DELAVCI
TEŽAKI
Dobra plača od ure in nadurno delo.
Prosta hospitalizacija in druga zavarovalnina.
BISHOP & BABCOCK MFG. CO.
Vogal E. 49 St. & Hamilton Ave.

DELO DOBIJO MOŠKI

MAŠINISTI — LATHE-HANDS
DRILL PRESS OPERATORJI
Si morajo sami vzpostaviti delo.
1. šift — visoka plača od ure.
Nadurno delo.
Vprašatje za Mr. Hasman
Federal Foundry Supply Co.
4600 E. 71 St., južno od Harvard

VOZNIK TRUKA
za dostave po mestu samo.
Plača od ure.
Stalno.
Vprašajte za Mr. Hasman
Federal Foundry Supply Co.
4600 E. 71 St., južno od Harvard

TOOLMAKERS
ZA VSE ŠIFTE
6 DNI TEDENSKO
PLAČA OD URE
FERRO MACHINE FOUNDRY
3155 E. 66 ST.

Drill Press operatorji
Morajo biti izurjeni.
Podnevi.
Plača od ure.
PICKER X-RAY CORP.
17325 Euclid Ave.

SHAKE-OUT
ponoči. Dobra plača od ure.
40 ur na teden poleg nadurnega dela.
Zglasite se osebno.
D. P.'s dobrodošli.
MEECH FOUNDRY, INC.
9906 MEECH AVE.
(od Harvard)

MAINTENANCE MAN
OPERATORJI
vajenci
Plačane počitnice, skupinska zavarovalnina in plačana hospitalizacija.
GENERAL CHEMICAL DIV.
ob vznožju WARNER RD. HILL

KOVINSKI DELAVCI
for
Industrial Sheet Metal
Obrambno delo
50-ur tedensko
Plača od ure
Vprašajte za MR. KASSOR
THE FOUNDRY EQUIPMENT CO.
1831 COLUMBUS RD.
(med W. 25 St. Market in staro Erie R. R. postajo)

MIMI MALENŠEK

KOVINARJI

ROMAN

(Nadaljevanje)

Nekdo je skočil na zgornji oder in vrgel z njega nekoliko otepov slame. Razgrnili so jo in došleci so kar popadali po njej in zaspali. Naslednje jutro je Drago zvedel, da so iz čete komandanta Janeza, ki jih je pripeljal preko Save iz Udnega borišta. Ni se več jezil. V hiši je našel komandanta Janeza samega in ob njem komisarja Iva. Sedel je k topli peči, ki je kar žehtela, ker se je v njej pekel kruh za partizane in začel spraševati.

"Čez Savo ste prišli, pravite?"

"Čez Savo," je rekel komandant. "Z brodom, seveda," je pojasnil in se nasmehnil z nekim krotkim smehom.

"Ali je res, da si študent?" je silil Drago.

"Študent sem bil, da," je potrdil komandant.

Drago je zaničljivo pihnil skozi nosnice. Od glave do peta je premotril komandantovo žilavo, visoko postavo, kakor bi na njem iskal nekaj slabotnega, nezdravega morda. Nič ni našel in to ga je malone jezilo. Janez je sedel na klopi. Kapo je pomaknil v zatilnik, da so mu kostanjevi kodri silili na zarjavelo čelo. Na sebi je imel tesno prepasano nemško bluzo, za pasom sta mu viseli dve mali ročni granati. Na daleč je iztegnil noge, obute v slabe škornje, ki jih je najbrž ponoči sušil na peči, ker so bili videti čisto otrdeli. In tole sploh ni bil fante, kakršne si je Drago predstavljal študente, temveč mož, zrel mož!

"Ti si pa Jeseničan?" se je oglasil komisar in ga svetlo pogledal s črnimi očmi.

"Jeseničan. No?" Drago je dvignil obrvi.

"Po gobcu sem te spoznal, tovariš. Širokoustiš se, kakor se znajo samo Jeseničani."

Drago je zazijal. Kaj takega mu še živ človek ni rekel! Pognal se je na noge in rastel pod nizki strop,toda komisar mu je spet rekel:

"Z glavo boš zadel ob tram!"

Drago se je sunkoma obrnil in res je malo manjkalo, da ni zadel s čelom v tram, ki je nosil police, na katere so poleti postavljali latvice mleka. "Odkod sta se vzela, hudiča?" je bušil in sedel nazaj k peči.

"Iz hoste, kakor ti."

"Ali res Nemci nameravajo udariti?" je zaskrbljeno vprašal Janez.

"Kaj menda se ne bojiš?" je zasmehljivo vprašal Drago.

"A ti bi se rad kar z nama spoprijel, ko Nemcev predolgo ni," je rekel komandant.

"Ali se s teboj ne da pametno govoriti?" je vprašal komisar.

Drago je bil poražen. Zardel je, pogledal v tla, premagal odpor in se zasmejal. "Zakaj smo se pa sporekli? Menda imam res gobec . . . Pa je že tako, vidita! V našem bataljonu smo imeli nekega študenta. Ta je govoril in govoril, kar poslušali smo ga. Engels in Lenin in Marx, in nam je pravil o stahanovcih, kmetom je pa govoril, kako jim bo dobro, ko bodo v kolhozih. Potem smo pa komaj žive odnesli iz tiste vasi! In kaj je bilo s tistim študentom? Ujeli so ga Nemci, neroda je bil skozi in skozi. Ampak s svojim gobcem se je izmazal. Natvezel jim je o Begunjah, da smo ga s silo odvlekli s seboj in še več takega, in da hočemo kmetom vzeti zemljo, in Nemci so natisnili celo brošuro o tem, kar jim je povedal, pa saj ste jo gotovo brali. Vidita, zato pa študentov ne morem." Pogledal je po obeh in videl, da se mu veselo smejeta. "Ko bi imeli steklenico žganja!" je vzkliknil.

V hišo so se nagneti otroci in lezli okoli peči. Bali so se glasno govoriti, ko so videli tuje ljudi v hiši in še take s puškami in pištolami.

"Tudi žganje se bo še dobilo," je rekel Janez.

V izbo je stopil nek partizan, mlad, zagorel, z jekleno sivimi očmi, in povedal, da morata komandant in komisar na poveljstvo. Janez in Ivo sta se dvignila, pokimala Dragu in odšla iz hiše. Drago se je še nekaj časa grel, potem pa ga tudi ni več strpelo in je stopil po vasi.

Pred poveljstvom je bila gneča. Neprestano so prihajali partizani ven in noter. Vračale so se izvidnice in odhajale nove. Izza oken so gledali otroci. Kmetje so bili nekoliko zaskrbljeni in molčeči. Zato pa so se razvneli fantje in dekleta. Dekleta so celo s smrečjem okrasila dom sredi vasi. V zimsko jutro so veselo vihrale slovenske zastave in Dragu se je srce ogrelo, ko jih je gledal. Slovenske zastave so v njem povezovale čustvo spomina na preteklost, ki je vse otožno živelo v njem in sanje o bodočnosti, ki je vstajala pred njim velika in mogočna, tako, da je skoraj ni mogel obseči. Stopal je po vasi, se ustavil pri znancih, se razgovarjal z njimi in ugibal z njimi vred, kaj bo. V ljudeh je trepetal nemir.

Na koncu vasi se je prikazala izvidnica. Krepki partizani, sami mladi fantje, še dokaj dobro odlečeni in obuti, so korakali po vasi. Zavili so v sedež poveljstva. Kmalu potem sta hitro odšla dva kurirja iz poveljstva. Komandanti edinic in komisarji so se ustavljali, počasi hodili med partizani, pregledovali orožje, spraševali, koliko imajo orožja in streliva. Poveljstvo je ukazalo vse pripraviti za obrambo, kajti iz doline so druga za drugo prihajale vesti o tisočih Nemcev, ki se pripravljajo, da bi uničili partizane.

Drago je postaval tu in tam in poslušal razgovore. Dva partizana sta slonela na podstenju nizke hiše, kadila cigarete in se pogovarjala.

"Misliš, da je pametno, ker so nas prignali sem?"

"Dobro je. Mnogo nas je, skupaj smo, laže se bomo postavili po robu."

"Ali pa nas bodo vse skupaj zadavili? Morda nam bodo zdaj najlažje zadrgnili vrv okoli vratu."

"Kaj pa govoriš? V manjših skupinah bi nihče nas ne dočakal spomladi!"

Koncem vasi je stala gruča partizanov in oprezovala po poti, kdaj se bo prikazala kakšna izvidnica. Vsako so takoj obstopili, da bi zvedeli, kaj prinaša. Med njimi je stal mlad fant, morda osemnajstleten, z našivi politkomisarja.

"Zima, pravite, tovariši? Seveda je zima. In ostra zima je letos, kakor nalašč! Pravite, tovariši, da ste ozebli? To ni nič hudega, spomladi bo kar samo prešlo. Kaj menite, kakšna zima mora zdaj biti v Rusiji?" Pogledal je po poslušalcih in oči so mu zagorele. V Rusiji je najmilejša zima hujša, kot je bila pri nas tista huda tridesetega leta. Še Napoleona je zgrizla ruska zima! General Mraz bo prišel na rusko fronto, fantje! Nam bodo prsti ozebli, Nemcem pa bodo tam one zmrznile!"

Nekateri so se zakrohotali in poletelo je nekaj kosmatih dovtipov.

"Potem meniš, da bo do spomladi po njih? je vprašal zastaven partizan, podoben drvarju.

"Do spomladi?. . . I, seveda bo po njih!"

Na nekem skednju so pili žganje.

"Tovariš, pit pojdi!" so klicali Draga.

Pristopil je k njim in tisti, ki ga je poklical, mu je ponudil napol prazno zelenko. Drago jo je nastavil in goltnil žganje, močno, da ga je kar streslo. Odstavil jo je od ust in si obrisal solze.

"Ej, jokaš? Pa je češnjevec, tak, da zlepa ne dobiš boljšega!" Vzel je steklenico, ji s črno dlanjo obrisal grlo in jo nastavil. Ko pa je bila steklenica prazna, so se partizani razšli, da bi se potaknili po toplih hišah. Sonce je zahajalo in mraz je pošteno grizel.

Med nizkimi kočami je zašumelo in oglasili so se klici.

"Kje? Kje? Koliko?"

Drago je planil za glasovi in prišel do gruče partizanov, ki je obkolila štiri izvidnike. Eden od njih je bil ranjen, mnogo krvi mu je moralo odteči, ker je bil ves bled in je visel dvema tovarišema v rokah.

"Pustite nas naprej! V hišo ga moramo spraviti!"

Razmikali so se in tiščali vanje.

"Kje ste naleteli nanje? Ali je bila samo patrulja? Koliko pa jih je bilo?"

"Čakaj, naj ga spravimo v posteljo. Ali ne vidiš, da mu kri odteka?"

Za ranjencem se je po snegu vlekla tenka krvava črta. Odvedli so ga v najbližjo hišo in priklicali mladega medicinca. Položili so ga na slamnjačo in hiša se je napolnila z ljudmi, z vonjem po prepotenih telesih, po vojaški umazaniji in tobakovem dimu. Za pečjo je krehala babica, ki jo je dim dušil. Medicinec se je hladnokrvno lotil posla. Z nekako pinceto je pobrskal po rani, namazal robove z jodom, grdo pogledal ranjenca, ki je stokal in ga hitro obvezal.

"Vidiš, ta zdravi brez ceremonij," je omenil nekdo.

"I, človek ti prenese več, ko konj!"

Vmes so v pretrganih stavkih izvidniki pojasnili, da so naleteli na nemško patruljo, ki jih je iznenada začela obstreljevati. Toda tudi oni so dobro odgovarjali in Nemci so se morali umakniti.

Partizani, ki so vse zvedeli, kar so vedeti hoteli, so se začeli razhajati. Nekateri so spremljali izvidnike, ki so šli poročat na poveljstvo.

Drago je srečal Miho, ki se je tudi tam sam potikal po vasi in šla sta skupaj med hišami.

Iz neke veže se je začulo govorjenje. Postala sta in poslušala.

"Tri peke kruha v dveh dneh," je jokavo jamral ženski glas. "Zdaj je konec, niti za prežganje moke nimam več. Če bomo tole prestali, ne bomo imeli kaj dati pod zobe."

"Misliš, da so samo tebe obrali? Vso vas so izpraznili," je odgovarjala druga ženska.

"Ugonobili nas bodo, neverniki! Zaobljubila sem se na Brezje, če bomo srečno prebili."

"Prišli bodo Nemci in potem bo po nas," je rekel moški glas z globokim, godrnjavim glasom.

"Oni pa pravijo: svoboda in samo svoboda."

(Dalje prihodnjič)

Zapadna Slovanska Zveza

GLAVNI URAD:
4676 WASHINGTON ST., DENVER 16, COLO.

je bila ustanovljena 5. julija 1908 na demokratični podlagi. Od leta do leta lepo napreduje ter že veliko let plačuje vse posmrtnine in dividende svojim članom samo z obrestmi, ki jih zasluži od investicij njenega premoženja. Zato še ni bila prisiljena zvišati lestvice za novopristople člane.

V zadnjih štirih letih je plačala po $6 dividende svojim članom za vsak tisoč dolarjev posmrtnine ali "endowment" zavarovalnine. Enako vsoto bodo tudi letos prejeli člani, ki niso še dopolnili starost 70 let. Člani, ki so dopolnili starost 70 let, bodo pa letos prejeli po $18 dividende za vsak $1,000 zavarovalnine, kajti solventnost ZSZ je 138.89%. Umrljivost v članstvu je samo 37.45% in obresti pa zasluži po 4½% za vsakih $100 premoženja.

Vse rojake in rojakinje se prijazno vabi za vstop v to nadsolventno domačo organizacijo. Za vsa pojasnila se obrnite na

MRS. JOHANNA V. MERVAR,
7801 Wade Park Ave., EX 1-0069;
MRS. ANTONIA TOMLE,
14823 Sylvia Ave., PO 1-3549,
ki ste predsednici clevelandskih društev,
ali pa direktno na gl. tajnika
ANTHONY JERSIN,
4676 Washington St., Denver 16, Colo.

Pristopnina je prosta in provizija za novopridobljene člane pa od $5 do $10 za vsakih $1,000 novo vpisane zavarovalnine. Pristopite z vašo celo družino še danes!

Različne vrste zavarovalnine do $1,000 za otroke. V odraslem oddelku se zavaruje od 16. do 60. leta, po starosti, za $250 do $5,000. Izdajajo se različni certifikati kot: Celo-življenjski, 20-letno plačljivi in 20-letno "endowment." Vsak certifikat nosi denarno vrednost, katera vsako leto raste. Poleg smrtnine, ako želite, se lahko zavarujete tudi za bolniško podporo, kakor tudi za razne operacije in poškodbe.

Mesečni prispevki (asesmenti) so urejeni po American Experience tabeli z 3½% letnimi obrestmi.

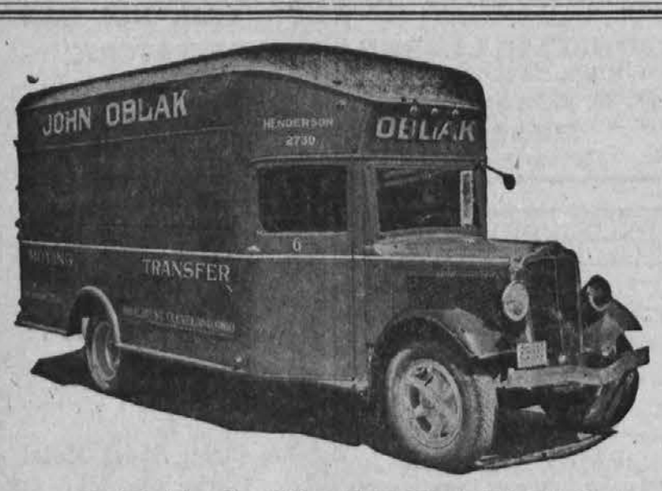

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

John Oblaka
1146 East 61st St. - HEnderson 1-2730

HERE'S MONEY-MAKING NEWS ABOUT YOUR U. S. DEFENSE BONDS!

New law gives your Series E Bonds ten more interest-bearing years

Bond bought for $18.75 in '41 will pay $33.33 in '61!

Congress has passed a bill that makes it possible for all U. S. Series E Bonds to continue earning interest ten years longer than was originally planned.

For example, a Series E Bond which cost you $18.75 in 1941 will pay you $25 in 1951. But if you hold that bond ten extra years, until 1961, it will pay you $33.33. This is an average interest of 2.9% per year.

The new law applies to all Series E Bonds (purchase price of $18.75, $37.50, $75 and up to $750.00) bought in any year. The same holds true for any bonds of this series which you may buy in the future.

There is nothing for you, as a bond holder, to do. You need not exchange the bonds you have. You need not sign any paper, fill out any form. You simply keep your bonds as you have been keeping them.

This law does not change your privilege of redeeming bonds in any way. You may still redeem any United States Series E Bond at any time after the first sixty days you have held it.

May be converted to Series G

The new law also makes it possible for you to exchange your Series E Bonds, in blocks of $500 or more, for Special Series G Bonds which pay interest in cash twice a year for 12 years. For further details, ask at any Federal Reserve Bank or Branch.

Look how your maturing bonds go on earning under the new law!
(This table shows $25, $50, and $100 bonds as examples of how ALL Series E Bonds grow.)

Original maturity (or face) value	$25.00	$50.00	$100.00
Issue price	$18.75	$37.50	$ 75.00
Period after issue date	**Redemption values during each year**		
11 years	$25.31	$50.62	$101.25
12 years	25.94	51.87	103.75
13 years	26.56	53.12	106.25
14 years	27.19	54.37	108.75
15 years	27.81	55.62	111.25
16 years	28.44	56.87	113.75
17 years	29.06	58.12	116.25
18 years	30.00	60.00	120.00
19 years	31.33	62.67	125.33
20 years	32.67	65.33	130.67
Extended maturity value (20 years from issue date)	$33.33	$66.67	$133.33

Buy U. S. Defense Bonds today
Now they earn interest 10 years longer!

The U. S. Government does not pay for this advertising. The Treasury Department thanks for their patriotic donation, the Advertising Council and

ENAKOPRAVNOST

Zastopniki "Enakopravnosti"

Za st. clairsko okrožje:
JOHN RENKO
1016 East 76th Street
UT 1-6888

Za collinwoodsko in euclidsko okrožje:
JOHN STEBLAJ
26851 Oriole Avenue
REdwood 1-4457

Za newburško okrožje:
FRANK RENKO
11101 Revere Avenue
DIamond 1-8029

Chicago, Ill.

BUSINESS OPPORTUNITY

GOOD opportunity to buy Delicatessen on Northwest Side. Good trade. 25 years established. Living quarters. 2 rooms in rear. Selling, leaving city. Best offer. Call SHeldrake 3-3308

HELP WANTED—Domestic

PLEASANT HOME offered to competent maid. Assist with care of 2 children. Private room. References required. ROgers Park 1-1174

COMPETENT Woman — Housekeeper. Some cooking. Must like children. Will take you along to Michigan summer home. Own room. $35. VIllage 8-3134

HOUSEKEEPER — Resort hotel. Salary, room and board. Possibility of year round employment. Rose Lane Lodge, Williams Bay, Wis., LAke Geneva 5-4071

GOOD HOME for housekeeper or elderly couple. Private 2½ room apartment. Care of 4 children. Easy light housework. $20 week and board. Skokie 5623 Collect

GOOD HOME to right party. Want companion for my mother. Room, Board. Salary. UNiversity 4-3633 Before 6 p. m.

COMPETENT Woman. Assist with care of 1½ year old baby and cooking. Other help. $35-40 week. References required. EAstgate 7-7668

WANTED TO RENT

RESPONSIBLE Nice Couple, baby girl, needs 4-5-6 room furnished or unfurnished apartment or house. Moderate rental. North or Northwest. WEllington 5-4577

A. Malnar
CEMENTNA DELA

1001 East 74th St.—EN 1-4371

Moški in ženske, ki morajo nositi OPORE (TRUSSES) bodo dobro postreženi pri nas, kjer imamo moškega in žensko, da umerita opore.
MANDEL DRUG CO.
Lodi Mandel, Ph. G., Ph. C.
15702 Waterloo Rd. — IV 1-9611

FOR—
CHICAGO
and all sections of the Midwest
OUR ADVERTISING REPRESENTATIVES are the
Chicago Advertising Co.
139 N. CLARK ST.
CHICAGO, ILL.
DEarborn 2-3179

WANTED TO RENT

BEING EVICTED—New owner wants our apartment. Responsible couple, 3 young children, desperately need 4-5 room unfurnished apartment. 9 years living at present address. North or Northwest. Moderate rental. INdependence 3-8868

RESPONSIBLE Couple, high school daughter, urgently needs 2-3 bedroom unfurnished apartment. Vicinity North or Northwest. Moderate rental. NAtional 2-8899 No respone call RAndolph 6-6125

BUSINESS OPPORTUNITY

WONDERFUL opportunity to buy Delicatessen - Coffee Shop in conjunction with fountain. Established 7 years. Good trade. Best offer. Come out to 318 Lake St., Oak Park VIllage 8-7615

HARDWARE STORE — Established 18 years. Will sacrifice for $8,500. (Owner). Phone VIllage 8-0817 or STanley 8-9572

FOOD SHOP — Established. Corner neighborhood store with 5 beautiful rooms. Low rent. West of Pulaski. Gentile trade. Can't handle alone. Money maker. Price $2,000 plus stock. LAwndale 1-1794

GOOD opportunity — Cleaning - Tailoring Store. Good trade. 4 rooms living quarters. Owner. Slovak. Can not handle alone. Husband passed away. Best offer. PAlisade 5-7114

HELP COUPLE

STEADY — All around year job for couple. Cleaning and maintenance. Religious Institution. Good living quarters. Suitable salary.—Rodfei Zedek Community Center. PLaza 2-2244

FEMALE HELP WANTED

FACTORY HELP
Needed Immediately
For Afternoon Shift
Available
Hours of Work
4 p. m. to 12:30 Midnight
Top Rates
Cafeteria
Good Transportation
Company Benefits
Apply in Person
Employment Office
South Side Entrance
KRAFT FOODS CO.
505 N. SACRAMENTO
Miss Borchers